

Koncept for dialogbaseret vandforvaltning

Det gode resultat med handleplanerne kan nås ved involvering. Konceptet beskriver, hvordan man kan finde de billigste og mest effektive løsninger på udfordringerne på vandområdet. Det kan anvendes af alle, men her er kommunens rolle særligt i fokus.

1. [Formål](#)
2. [Baggrund](#)
3. [Sådan kan dialogbaseret vandforvaltning gennemføres i kommunen](#)

Formål

Konceptets idé er, ved dialog, at finde de billigste og mest effektive løsninger på de udfordringer, der er på vandområdet, se f.eks. [Prioritering af vandløbsindsatsen i handleplaner](#).

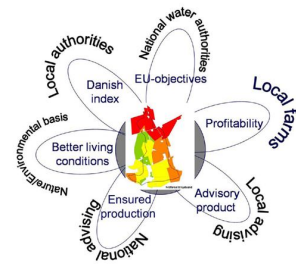
Konceptet integrerer grundtanken i Vandrammedirektivet om aktiv involvering af borgere og interessenter (se boks), og sættes der fokus på at finde win-win løsninger, kan der samtidig skabes muligheder for forretning.

[Til top](#)

Baggrund

Win-win tankesættet indebærer en helhedstænkning. Når det drejer sig om vand, skal såvel kvalitet som kvantitet tænkes med. Desuden er det afgørende, at vand og natur tænkes sammen og ansues ift. det omkringliggende samfund, så der ikke er tværgående problemstillinger eller fordelagtige løsninger, som overses. Dette er også i tråd med den tilgang, der ligger i [KL's Paradigma for Vandhandleplaner](#).

Myndigheder, landmænd og borgere skal aktivt involvere sig og medvirke til at finde innovative løsninger på vandrelaterede udfordringer som illustreret her i "Blomsten":

Figur 1. Illustration af løsninger som findes ved fælles udvikling, og som alle kan se deres egne fordele ved.

Vandrammedirektivets krav om aktiv involvering

I Vandrammedirektivets artikel 14 om "Offentlig oplysning og høring" stiller krav om, at myndighederne tilskynder til aktiv involvering: "Member States shall encourage the active involvement of all interested parties in the implementation of this Directive, in particular in the production, review and updating of the river basin management plans".

Vandrammedirektivets Guideline dokument no. 8 fra 2003: "Public Participation in relation to the Water Framework Directive"

Vejledningen er bygget op af en række afsnit, bl.a.:

Hvad er offentlighedens deltagelse? Hvorfor offentlig deltagelse? Hvem skal involveres? Hvornår skal vi involvere dem? Hvordan involverer vi dem? Herudover er der en række værktøjer og teknikker til involvering og en række eksempler på, hvordan involvering kan finde sted i praksis.

Billede 1. Energipil ved Koldkærgaard.
Fotograf: Torkild Søndergaard Birkmose

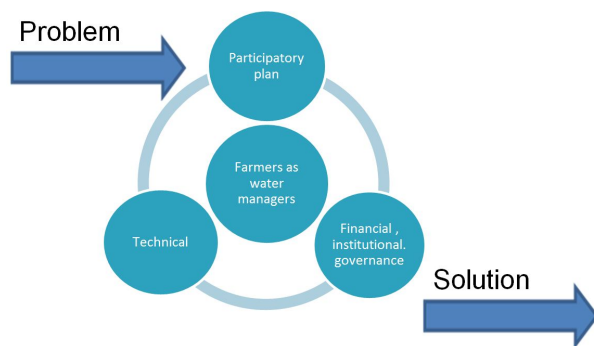
Det er i samspillet mellem aktiv deltagelse fra interessenter, tekniske løsningsmuligheder og finansielle metoder, at man kan nå frem til innovative omkostningseffektive virkemidler. Samspillet mellem disse tre faktorer kan illustreres ved "problemløsningshjulet" nedenfor.

For at finde frem til de fælles løsninger kræver det, at idéer udvikles og tilpasses efter alles interesser, men gevinsten ved denne proces er, at alle involverede har interesse i at fremme projektet eller idéen. Løsningen får derved naturlig fremdrift og således et langt større realiseringspotentiale.

Det er grundtanken, at løsninger tænkes lokalt, og udføres lokalt. Løsningerne, der findes, kan derfor give lokal udvikling og i bedste fald understøtte et nyt forretningskoncept eller som minimum betyde, at de valgte løsninger er de mest omkostningseffektive.

Win-win løsninger kan beskrives som løsninger, der medfører økonomiske eller andre fordele for de involverede parter. De skal ydermere være økonomisk selv bærende eller skal med blot et lille tilskud give en stor gevinst for flere aktører.

[Et eksempel på dette ses fra det danske pilotområde \(EU InterReg projekt Aquarius\) ved produktion af pil.](#)

Figur 2. Problemløsningshjul kan bidrage til, at man finder win-win løsninger

Netop forståelsen for og samspillet mellem disse tre faktorer er afgørende for, at det i sidste ende vil resultere i en løsning, som er levedygtig. Dvs. at de involverede parter tilgodeses, således alle finder det interessant at bidrage med fremdrift for ideen. Dette koncept angiver netop, hvordan man kan komme hele vejen rundt i et samspil, der giver de bæredygtige løsninger.

Konceptet er ideelt for kommunerne i arbejdet med handleplanerne for vand. Konceptet består af faser, som giver en velunderbygget forvaltning af vandområdet, der inddrager alle relevante aktører. Dvs. at ved at følge disse steps sikres handleplanerne optimeret i forhold til kom-munens lokale forhold, og der stilles skarpt på win-win situationerne.

[Se den korte beskrivelse af Vandrammedirektivet.](#)

[Konceptet bygger på "Guideline 8" til Vandrammedirektivet, som her ses i sin helhed.](#)

En væsentlig pointe i guidelinen er, at "hvis man deler styringen af naturressourcerne med de mennesker, hvis levebrød afhænger af dem, kan det bidrage til at gøre styringen mere bæredygtig, mere effektiv, billigere og mere socialt acceptabel." I rapporten afsluttes med følgende konklusion:

"En dygtigt administreret proces omkring offentlig deltagelse er ikke gratis, og den kræver tid og energi. Men det vil betale sig i den sidste ende. Offentlig deltagelse er ikke et mål i sig selv, men et redskab der bidrager til at opnå Vandrammedirektivets miljømæssige mål. Tillid, gennemsigtighed i processen og god forvaltning af forventninger vil bidrage til, at man opnår god deltagelse. Så kom i gang!"

Ud over de elementer, der figurerer i Guideline 8, er der i dette koncept lagt vægt på at finde metoder til håndtering af vandproblematikken, som kan bidrage positivt til den lokale økonomi. Metoden bidrager med andre ord til, at der på tværs af sektorer kan skabes nye innovative metoder til håndtering af vandudfordringerne.

Disse metoder sikrer den billigst mulige indsats til gavn for såvel myndighed som borgere. For at få de lokale aktører til at spille med, skal der være en vis fleksibilitet i problemløsningen. Målene derimod kan man som myndighed naturligvis fortsat holde fast i.

[Til top](#)

Sådan kan dialogbaseret vandforvaltning i kommunen gennemføres

Screeningsfase

1. Det er vandmyndigheden, der har forpligtelsen til at sikre god vandtilstand – så det er naturligt, at myndigheden tager initiativet i startfasen. Også fordi myndigheden har en forpligtelse til aktivt at involvere borgerne i vandplanarbejdet.
2. Vandmyndigheden foretager en første vurdering af, hvem vandforvaltningen kan komme til at vedrøre. Interessentanalysen vil formentlig vise, at der er en vifte af interessenter, men at en særlig aktørgruppe er landmændene, der forvalter jorden.
3. Ligeledes foretages en første vurdering af, hvordan land- og vandområdefafgrænsningen skal se ud, for at give forvaltningsmæssig mening. Overvej om der er velafgrænsede oplande. Overvej fordele og ulemper ved afgrænsningen af oplandene, herunder om det er en fordel med små eller store oplande.

Tidlig involvering af aktørerne

4. Inviter til opstart af proces, hvor det drøftes, hvad vandforvaltningen har af udfordringer, og hvad der er af øvrige udfordringer og muligheder i oplandet. Gendiskuter den første aktør og oplandsafgrænsning – stil spørgsmålet, om den med fordel kan se anderledes ud? (Vær åben overfor gode argumenter og overvej om de relevante aktører er repræsenteret ift. problemet. Brug "Blomsten" til at overveje ift. de konkrete problemstillinger).
5. Inviter til at aktørerne spiller med ift. overvejelser af muligheder, der kan løse udfordringerne
6. Overvej organisering - Hvordan kan den nødvendige og tilstrækkelige viden bedst opbygges sammen? Er der nogle, der kan lade sig repræsentere af andre? Sikrer det alle relevante aktører, alle relevante muligheder og al relevant viden repræsenteret? (Se "Blomsten".)

Arbejdet med problemstillingerne

7. Visualiser problemerne. Besigtig gerne områderne og synliggør problemerne. Se efter løsninger sammen med aktørerne
8. Eksperimenter med aktørerne
9. Klarlæg beslutningsprocessen - hvad arbejdes der hen imod? Hvor kan man gøre sin indflydelse gældende? Hvad er reglerne og rammerne for, hvad man kan påvirke?
10. Beskriv hvad videngrundlaget er. Gør det i samspil med aktørerne. Fremhæv væsentlige usikkerhedsmomenter og identificer kritiske forudsætninger. Beslut hvordan disse skal indvirke på forvaltningen af området, herunder beslutningerne, der skal træffes. Bliv enige om hvornår foreliggende viden er tilstrækkelig at handle ud fra.
11. Bestem hvordan forskellige interesser skal påvirke beslutningen. Involver aktørerne i overvejelser om, hvem der bør involveres i beslutningen
12. Overvej organisering - er der de rette aktører tilstede til at begynde at overveje løsninger på udfordringerne?

Arbejdet med win-win løsninger

13. Tænk utraditionelt og bredt ift problemløsning. Kan parterne tænke løsninger, der er til gavn for flere aktører/løse flere problemer med en metode?

14. Brug problemløsningshjulet. Overvej hvordan en mulig win-win løsning til et problem kan gennemføres. Overvej tekniske, økonomiske, lovgivningsmæssige og aktørmæssige muligheder og udfordringer. Det er afgørende, at ethvert af de nævnte aspekter er overvejet selvstændigt og i sammenhæng – samt at man har fundet løsninger herpå – først da har man en velunderbygget og holdbar løsning.

Gennemførelse

15. Tænk på landmanden som en entreprenør, der er klar til at udvikle sig/og er klar til at handle. Denne særlige aktør kan bidrage aktivt til vandforvaltningen.

Evt. mulighed for øget kompensation ved grupperådgivning

Der er i EU forslag fremme om, at der vil kunne opnås 30 pct. ekstra i [kompensation til miljøforanstaltninger](#), hvis de iværksættes på gruppe/oplandsniveau. Der kan således være et økonomisk (win-win) incitament til ovenstående dialogbaserede vandforvaltning.

Vil I vide mere

Videncentret for Landbrug har gennem flere år arbejdet med processer omkring vandforvaltning, herunder i grupper - ønsker I drøftelse af, hvordan man arbejder med konceptet, er I velkomne til at kontakte os.

European Union

The European Regional Development Fund

Investing in the future
By working together for a
sustainable and competitive region

[Til top](#)